

ปัญหาใน

เรื่อง

"แนว โนม้ความถ้งการณ้ประคอง เรงการที่ประคองระบ้ง"

รฟ.
๙A91บ
๘5๘5

ตขหนุ.....
เลขทะเบียน 97671
ัน เดือนปี.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

สับปะรดเป็นพืชที่สามารถทนความแห้งแล้งได้ดี สามารถปลูกได้ในทุกฤดูกาล ในการปลูกครั้งหนึ่งสามารถเก็บเกี่ยวผลได้ 2-3 ครั้ง พันธุ์ที่ชาวโรนียมปลูกส่งโรงงานได้แก่ พันธุ์ปัตตาเวีย ซึ่งมีรสหวานน้ำเมื่อแก่จัด ตาจะขึ้น เนื้อในของผลสีเหลืองอ่อนหรือเหลืองเข้มในฤดูร้อน การใช้ประโยชน์จากสับปะรดพอจะแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ ใช้สำหรับบริโภคสดและเป็นวัตถุดิบส่งโรงงานสับปะรดกระป๋อง สำหรับความต้องการสับปะรดของโรงงานนั้นมีอยู่ตลอดทั้งปี เพื่อจะได้มีวัตถุดิบมาใช้ในการดำเนินการผลิตได้ตลอดทั้งปี โดยไม่ต้องหยุดทำการผลิต แต่เนื่องจากการผลิตสับปะรดของเกษตรกรนั้นขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ ต้นทุน และราคาในปีที่ผ่านมา ทำให้ปริมาณการผลิตสับปะรดนั้นไม่สอดคล้องกับความต้องการของโรงงาน ในช่วงฤดูสับปะรดโรงงานไม่สามารถรับซื้อไว้ได้หมด ราคาจึงตกต่ำ แต่ในช่วงนอกฤดูปริมาณมีไม่เพียงพอป้อนโรงงาน ทำให้ราคาสูงก่อให้เกิดปัญหาความเดือดร้อนแก่เกษตรกรและโรงงาน ทำให้เกิดความเสียหายทางด้านเศรษฐกิจของชาติโดยส่วนรวมอยู่เสมอ อย่างเช่น การเกิดสภาวะสับปะรดต้นตลาดในช่วงปลายปี 2523 สืบเนื่องมาจากการเกิดภาวะฝนแล้งในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อปี 2522 ทำให้การปลูกอ้อยส่งโรงงานของเกษตรกรได้รับความเสียหายมาก เกษตรกรหันมาปลูกสับปะรดแทนอ้อย เพราะสับปะรดทนแล้งได้ดีกว่าอ้อย เนื้อที่เพาะปลูกสับปะรดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จึงเพิ่มขึ้นในฤดูกาลผลิต 2522/23 โดยปกติสับปะรดรุ่นแรกมีผลผลิตต่อไร่สูงและในขณะที่เดียวกันต้นทุนการผลิตก็ค่อนข้างจะสูงด้วย สับปะรดที่ปลูกใหม่ในปี 2522 (จะเริ่มปลูกในเดือนพฤษภาคม) อายุจะครบปีในเดือน พฤษภาคม 2523 ปรากฏว่าช่วงนี้ฝนดี ทำให้สับปะรดเจริญงอกงาม ประกอบกับราคาสับปะรดในช่วงปลายปี 2522 และต้นปี 2523 ราคาสูงมาตลอด เกษตรกรจึงทยอยลดสารเคมีเร่งการออกผลสับปะรดที่ได้รับการหยุดสารเคมีแล้วจะเกิดผลและสุกภายในระยะเวลา 6 เดือนหลังจากวันหยุด จึงทำให้สับปะรดออกสู่ตลาดในช่วงเดือนพฤศจิกายน ธันวาคม มกราคม และกุมภาพันธ์ เป็นจำนวนมาก ราคาจึงตกต่ำในช่วงปลายปี 2523

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนำ

ปัจจุบันการปลูกสับปะรดเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมผลไม้กระป๋องนั้น ได้แผ่ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง ซึ่งแหล่งผลิตสำคัญของโลกก็ได้แก่ ฮาวาย คินยา ฟิลิปปีนส์ มาเลเซีย แอฟริกาใต้ เปอโตริโก เม็กซิโก คิวบา ไต้หวัน สำหรับประเทศไทยนั้น เนื่องจากการปลูกสับปะรดได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ทันกับการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งผลิตสับปะรดกระป๋องรูปต่าง ๆ เป็นสินค้าออกสู่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ดังจะเห็นได้ว่า ในบรรดาสินค้าผลไม้กระป๋องที่ผลิตขึ้นในประเทศไทยนั้น จะเป็นสับปะรดกระป๋องเดี่ยวร้อยละ 90 และกำลังผลิตของประเทศไทยในปัจจุบันอยู่ในอันดับ 3 ของโลก รองลงมาจากฮาวาย และฟิลิปปินส์ ด้วยเหตุนี้จึงถือได้ว่า สับปะรดเป็นพืชที่มีความสำคัญแก่ประเทศไทยอย่างยิ่ง

จากความสำคัญและปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับสับปะรด ทำให้ผู้เขียนเกิดความสนใจอยากศึกษาและติดตามปัญหาตลอดมาพอสมควร ทำให้ทราบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นจะเกิดขึ้นกับสับปะรดส่วนที่ส่งให้แก่โรงงานเท่านั้น ผู้เขียนจึงมีแนวความคิดว่า ควรจะมีการศึกษาถึงปริมาณความต้องการสับปะรดของโรงงานไว้วงหน้า เพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงงาน ก็จะสามารถแก้ไขปัญหาด้านสับปะรดที่มีมากเกินไปเกินความต้องการของโรงงานได้

ดังนั้นจุดประสงค์ของการทำวิทยานิพนธ์นี้ ก็เพื่อต้องการทราบปริมาณความต้องการของโรงงานในอนาคต ถึงแม้ว่าผลงานการทำวิทยานิพนธ์นี้จะไม่สมบูรณ์มากนัก แต่ผู้เขียนหวังว่า คงจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจบ้าง

ศิริศักดิ์ สีวรฤทธิ

มีนาคม 2525

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
๑) ความสำคัญของการวิจัย	1
ปัญหา	2
๒) วัตถุประสงค์	2
๓) ขอบเขตการวิจัย	2
๔) ขอบเขตการศึกษา	3
๕) วิธีวิจัย	3
สมมติฐานและโมเดลที่ใช้ในการวิเคราะห์	4
ที่มาของข้อมูล	4
บทที่ 2 ลักษณะทั่วไปของสับปะรด	4
ลักษณะของสับปะรด	4
พันธุ์สับปะรดที่ปลูกส่งโรงงาน	5
การปลูกสับปะรดในประเทศไทย	6
การเก็บผลสับปะรด	8
บทที่ 3 การผลิตและการตลาดสับปะรด	8
การผลิต	8
การตลาด	11
บทที่ 4 บทวิเคราะห์	17
สมการคาดคะเนแนวโน้มความต้องการสับปะรดของ-	
โรงงานสับปะรดกระป๋อง	17
ผลการวิเคราะห์	17
ตาราง สมการเส้นแนวโน้ม	20
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	20
สรุป	21
ปัญหา	23
ข้อเสนอแนะและมาตรการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการ-	
กำหนดเขตการผลิตสับปะรดส่งโรงงาน	24

บทนำ

ความสำคัญของการวิจัย

ประเทศไทยได้มีการปลูกสับปะรดมาเป็นเวลานานแล้ว สับปะรดเป็นพืชที่มีอัตราการขยายตัวค่อนข้างสูง เพราะเป็นพืชที่สามารถทนแล้งได้ดี ปลูกได้ในทุกฤดูกาล และในการปลูกครั้งหนึ่งสามารถเก็บเกี่ยวผลได้ 2-3 ปี การใช้ประโยชน์จากสับปะรดพอจะแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ใช้สำหรับบริโภคสดและสำหรับเป็นวัตถุดิบเพื่อป้อนโรงงานสับปะรดกระป๋อง การขยายตัวของ การปลูกสับปะรดเกิดขึ้นจากอิทธิพลของการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมสับปะรดกระป๋องเป็นสำคัญ แต่เนื่องจากอุตสาหกรรมสับปะรดกระป๋องเป็นอุตสาหกรรมประเภทส่งออก ซึ่งการขยายตัวของโรงงานต้องขึ้นอยู่กับตลาดต่างประเทศ

สับปะรดได้กลายมาเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทยอย่างรวดเร็ว ในระยะเวลาเพียงไม่กี่ปีเท่านั้น ทั้งนี้เป็นเพราะความต้องการของตลาดต่างประเทศได้เพิ่มขึ้น แต่แหล่งผลิตสับปะรดที่สำคัญของโลกหลายแห่งลดการผลิต ทำให้ตลาดในต่างประเทศหันมาซื้อสับปะรดจากไทยมากขึ้น เช่นในปี 2515 โรงงานสับปะรดกระป๋องใช้สับปะรดสดเป็นวัตถุดิบจำนวน 44,550 ตัน และเพิ่มเป็น 333,000 ตัน ในปี 2520 คิดเป็นอัตราเพิ่มถึงร้อยละ 41 ต่อปี

นอกจากการผลิตสับปะรดกระป๋องเพื่อการส่งออกแล้ว ประเทศไทยยังทำการส่งสับปะรดออกต่างประเทศในรูปของสับปะรดแช่แข็ง สับปะรดสด และสับปะรดแห้งอีกด้วย การส่งออกสับปะรดในรูปต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นี้ เริ่มส่งออกในปี 2519 และเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากในปี 2520

จากการที่ประเทศไทยสามารถส่งสับปะรดกระป๋อง สับปะรดสด สับปะรดแช่แข็ง และสับปะรดแห้ง ทำให้ประเทศไทยมีรายได้จากการส่งออกดังกล่าวมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ทุกปี ซึ่งเป็นผลดีแก่เกษตรกรผู้ทำการปลูกส้มแปะรดเป็นอาชีพอีกด้วย หากทางโรงงานอุตสาหกรรมส้มแปะรดกระป๋องสามารถขยายการส่งทั้งในค่านปริมาณและมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งก็จะเป็นผลดีแก่ทั้งสองฝ่ายคือ ทั้งเกษตรกรผู้ผลิตก็สามารถขายผลผลิตของตนได้ในราคาที่คุ้มกับทุน และมีกำไรเลี้ยงตัวเองได้ ส่วนทางโรงงานเองก็สามารถมีกำไรเลี้ยงตัวเองอยู่ได้ตลอดไป

ปัญหา

ปริมาณของผลผลิตส้มแปะรดที่เกษตรกรผลิตได้นั้น มีปริมาณมากเกินต้องการของโรงงาน ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วการผลิตส้มแปะรดของเกษตรกรมักจะขึ้นอยู่กับภาวะของดินฟ้าอากาศและราคาของปีที่ผ่านมา อย่างเช่นเมื่อเกิดภาวะฝนแล้งหรือราคาพืชผลชนิดอื่นเช่น อ้อย มีราคาตกต่ำ เกษตรกรที่ทำไร่อ้อยก็จะหันมาปลูกส้มแปะรดเพิ่มมากขึ้นเช่นเนื้อที่เพาะปลูกส้มแปะรดใน 5 จังหวัด ที่มีโรงงานส้มแปะรดกระป๋องตั้งอยู่เพิ่มสูงขึ้นจาก 331.3 พันไร่ ในปีการเพาะปลูก 2521 เป็น 511.2 พันไร่ ในปีการเพาะปลูก 2523 จากการเพิ่มขึ้นของเนื้อที่เพาะปลูกอย่างมากมาย ประกอบกับดินฟ้าอากาศเอื้ออำนวยจึงทำให้ผลผลิตส้มแปะรดส่งออกสู่ตลาดในช่วงปลายปี 2523 เป็นจำนวนมาก ราคาจึงตกต่ำ

เพราะฉะนั้นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาล้มส้มแปะรดที่มีมากเกินความต้องการหรือเกินกำลังผลิตของโรงงานได้ก็คือ การศึกษาวิเคราะห์ถึงความต้องการของส้มแปะรดที่จะใช้เป็นวัตถุดิบป้อนโรงงานเป็นการล่วงหน้า แล้วเกษตรกรจึงจะวางแผนในการผลิตของตนให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงงาน ปัญหานี้ก็คงจะหมดไปเองในที่สุด

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการศึกษาเรื่อง "แนวโน้มความต้องการส้มแปะรดของทางโรงงาน" ก็เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในการคาดคะเนปริมาณความต้องการส้มแปะรดที่จะใช้เป็นวัตถุดิบป้อนโรงงานในอนาคต

การตรวจเอกสาร

การรวบรวมข้อมูล ได้ทำการรวบรวมข้อมูลทางทุติยภูมิ ดังต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. สรุปรายงานการศึกษาเรื่อง "สับปะรดกระป๋อง" กองการเศรษฐกิจ เกษตร เป็นการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องสถานการณ์ทั่วไป, การผลิตสับปะรด, จำนวนของ โรงงาน, กำลังผลิต, ความต้องการสับปะรดของโรงงาน, การผลิตสับปะรดกระป๋อง, การตลาด, ปริมาณการผลิตและความต้องการสับปะรดของโลก, ราคา, ปัญหาการค้า สับปะรดในช่วงปลายปี 2523

2. "เขตการผลิตสับปะรด" สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กล่าวถึง เรื่อง การผลิต, ความต้องการสับปะรดในปัจจุบันและอนาคต, โรงงานผลิตสับปะรดกระป๋อง และแช่เย็น, การตลาด, สรุปปัญหาการผลิตและการตลาด, แนวนโยบายและมาตรการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย, การกำหนดเขตการผลิตสับปะรดส่งโรงงาน

3. "การค้าสับปะรดของไทยกับประชาคมเศรษฐกิจยุโรป" สำนักงาน เศรษฐกิจการเกษตร กล่าวถึงปริมาณและมูลค่าสับปะรดกระป๋องส่งออกไปยังตลาดรวมของ ยุโรป, ราคาส่งออก, อุปสรรคทางการค้าและการแข่งขัน, สถานการณ์การค้าสับปะรด กระป๋องระหว่างประเทศไทยกับตลาดรวมยุโรปในปี 2522 การส่งออกสับปะรดในรูปแบบอื่น ๆ ในตลาดรวมยุโรป

4. รายงานผลการศึกษาวิจัย "ภาวะและปัญหาสับปะรดกระป๋อง" กรม เศรษฐกิจการพาณิชย์ กล่าวถึง ผลผลิตสับปะรดในประเทศ, ผลผลิตสับปะรดและเนื้อที่ เพาะปลูก, ราคาสับปะรด, การส่งออกสับปะรดกระป๋อง

5. รายงานผลการศึกษาวิจัย "สับปะรด" กล่าวถึง สถานการณ์การผลิต และการค้าของโลก, สถานการณ์การผลิตและการค้าของไทย, ประเทศนำเข้าที่สำคัญ, ปัญหาการผลิตและการค้าสับปะรดของไทย

ขอบเขตการศึกษา

จะเน้นศึกษาถึง ความต้องการสับปะรดสดของโรงงาน ว่าในอนาคตนั้นความ ต้องการสับปะรดสดเป็นวัตถุดิบป้อนโรงงานจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นหรือลดน้อยลงเพียงใด ซึ่ง จะศึกษาถึงความต้องการของโรงงานที่เปิดดำเนินการแล้วเท่านั้น

วิธีวิจัย

การศึกษาและวิจัยจะเป็นการวิจัยในลักษณะดังนี้คือ การวิจัยเชิงพรรณนา

เพื่อให้ทราบถึงวิธีการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโดยสังเขป วิธีการจำหน่ายของเกษตรกร และวิจัยเชิงพรรณนาประกอบตัวเลขนให้เห็นว่า การปลูกสับปะรดมีส่วนในการพัฒนาอุตสาหกรรมโดยรวม โดยจะวิจัยให้เห็นถึงปริมาณความต้องการสับปะรดของโรงงานอุตสาหกรรมสับปะรดกระป๋องในอนาคต

สมมติฐานและโมเดลที่ใช้ในการวิเคราะห์

โมเดล

$$y = a + bt$$

เมื่อ y^* = ปริมาณความต้องการของโรงงาน (แสนตัน)

a, b = ค่าคงที่

t = ตัวแปรอิสระแทนหน่วยของเวลา ซึ่งมีหน่วยเท่ากับ 1 ปี

ภายใต้ของสมมติฐาน

ค่าของ y^* ควรจะสูงขึ้น ถ้าหากว่าค่าของ t ยิ่งเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ

ที่มาของข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลได้ทำการรวบรวมข้อมูลทางทุติยภูมิดังนี้คือ ข้อมูลที่ได้จากรายงานการวิจัย รายงานการศึกษา จากหน่วยงานทางราชการต่าง ๆ เช่นสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 2

ลักษณะทั่วไปของสับปะรด

ลักษณะของสับปะรด

สับปะรดจัดเป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยวที่อยู่ในวงศ์โบรมีเลียซีอี ไม่นางสนี้จะมีช่อดอกที่ส่วนยอดของลำต้นซึ่งเมื่อเจริญขึ้นเป็นผลแล้ว ก็จะเจริญเติบโตต่อไปโดยคาที่อยู่ตรงลำต้นจะเติบโตกลายเป็นต้นใหม่อีก สับปะรดมีมากมายหลายสกุลหลายชนิดด้วยกัน ซึ่งอาจจะแบ่งออกตามลักษณะความเป็นอยู่ได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ พวกที่มีรากหาอาหารอยู่ในดิน เช่นสับปะรดชนิดต่าง ๆ- และพวกที่อาศัยอยู่ตามคาบหรือลำต้นไม้ใหญ่ ๆ ได้แก่

ไม่อากาศต่าง ๆ ที่ไม่แย่งอาหารจากต้นไม้ที่มีน้เกาะอาศัยอยู่ พวกนี้มักจะใช้เป็นไม้ประดับ
เสียเป็นส่วนใหญ่

ต้นส้มประดตามปกติจะประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญดังนี้

1. ลำต้น ประกอบด้วยปล้องสั้น ๆ และใบมากมาย ส่วนตาจะติดอยู่ที่
ลำต้นในบริเวณโคนใบ

2. ก้านผล คือก้านพวงผลซึ่งมีใบเล็ก ๆ ติดอยู่ เชื่อมติดกับส่วนบนของ
ลำต้น

3. ใบ รูปรีแกมแคบ เรียวยาว ตอนกลางมีลักษณะเป็นร่องคล้ายรางน้ำติด
กับก้านผลและลำต้น มีความยาวแตกต่างกันไปตามพันธุ์

4. ผล เป็นผลรวมที่เกิดจากการเชื่อมติดกันของผลย่อย (จำนวนตั้งแต่
100-200 ผล) เข้ากับแกนกลางของช่อดอก ผลของส้มประดทั่ว ๆ ไปจะมีน้ำหนักเฉลี่ย
ราว 2.2 กิโลกรัม

5. จุก คือส่วนขยายพันธุ์ที่มีลักษณะคล้ายหน่อ แต่เกิดขึ้นบนส่วนยอดของผล
ใช้ปลูกขยายพันธุ์ได้ดี นับเป็นส่วนสำคัญที่ใช้แบ่งแยกสกุลส้มประดออกจากสกุลอื่น ๆ ของ
วงศ์นี้

6. ตะเคียง คือหน่อที่เกิดจากตาบนก้านผล

7. หน่ออุมดูก คือหน่อที่เกิดจากตาในบริเวณจุดเชื่อมระหว่างก้านผลและ
ลำต้น

8. หน่อข้าง คือหน่อที่เกิดจากตาบนลำต้นใช้ขยายพันธุ์ได้ดี

9. หน่อดิน เป็นหน่อที่เกิดจากตาบนลำต้นส่วนที่อยู่ใต้ผิวดิน

10. ราก อาจแบ่งได้เป็น 2 พวกคือ รากเหนือดิน ซึ่งอยู่ตามลำต้นส่วนที่อยู่
เหนือดิน และรากในดินซึ่งเกิดจากลำต้นใต้ดิน ทำหน้าที่หาอาหารและยึดเหนี่ยวลำต้น

พันธุ์ส้มประดที่ปลูกส่งโรงงาน

สำหรับส้มประดที่ปลูกส่งโรงงานอุตสาหกรรมส้มประดกระป๋องนั้น มีอยู่เพียง
พันธุ์เดียว คือ พันธุ์ปัตตาเวีย ส้มประดพันธุ์นี้เริ่มแพร่หลายในประเทศไทยและได้รับความ
นิยมในนามของส้มประดศรีราชา ทั้งนี้เพราะมีบาดหลวงผู้หนึ่งได้นำพันธุ์มาจากอินเดีย

และปลูกทดลองในไร่ของโรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา จ.ชลบุรี ซึ่งต่อมาปรากฏว่าส้มประดจากบริเวณนี้มีรสหวานน่าติดกับส้มประดพันธุ์อื่น ๆ ซึ่งปลูกอยู่ก่อนหน้านี้ทั้งหมด จึงเรียกกันอย่างติดปากว่า ส้มประดศรีราชาบ้าง ส้มประดกัลลิตตาบ้าง ส่วนที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า "ส้มประดปัตตาเวีย" นั้นก็คงเป็นเพราะมีชาวมลายูได้นำพันธุ์ส้มประดนี้มาจากประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งต่อมาก็ปลูกกันแพร่หลายทั่วไปในเขตอำเภอปราณบุรี จนมีผู้รู้จักกันดียิ่งขึ้นในนามของส้มประดปราณบุรี

ส้มประดพันธุ์นี้มีใบเป็นพันธุ์เดียวกับที่ผู้ปลูกกันเพื่อส่งโรงงานอุตสาหกรรมการทำส้มประดกระป๋อง แหล่งที่ปลูกกันมากได้แก่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ชลบุรี เพชรบุรีและลำปาง เป็นต้น นอกจากนี้ก็มีผู้ปลูกกันทั่ว ๆ ไปเพื่อขายผลสด ซึ่งก็ได้รับความนิยมแพร่หลายเนื่องจากว่ามีรสหวานน่า ทุกรสนิยมของคนไทยนั่นเอง ส้มประดพันธุ์นี้มีใบสีเขียวเข้ม ผิวใบค้ำมนเป็นมันเงา ขอบใบเรียบ กลางใบมักมีสีแดงอมน้ำตาล ปลายใบมีหนามเล็กน้อยหรืออาจมีหนามที่ขอบใบด้วย ช่อดอกมีดอกย่อยโดยเฉลี่ยประมาณ 150 ดอก กีบดอกสีม่วงอมน้ำเงิน ผลมีขนาดและรูปร่างแตกต่างกันไป น่าสังเกตว่า หากเป็นผลเล็กก็มักมีทรงกลมป้อม หรืออาจเป็นทรงกระบอก เปลือกผลสีเขียวปนดำเมื่อดิบ แต่จะมีสีเหลืองอมส้มเมื่อแก่จัด ตาคี้น เนื้อในของผลสีเหลืองอ่อนหรือเหลืองเข้มในฤดูร้อน

การปลูกส้มประดในประเทศไทย

ก. แหล่งปลูก แหล่งใหญ่ของการปลูกส้มประดในประเทศไทย พอจะแบ่งได้เป็น 4 บริเวณด้วยกัน คือ

1. ตอนใต้ของภาคกลาง ตั้งแต่เพชรบุรี ลงไปจนถึงประจวบคีรีขันธ์
2. ภาคตะวันออกในบริเวณอำเภอบ้านบึง จ.ชลบุรี
3. ภาคเหนือ ที่อำเภอทุ่งตา จ.ลำปาง
4. ภาคกลางที่อำเภอบางคล้า จ.ฉะเชิงเทรา

นอกจากนี้ยังมีแหล่งปลูกเล็ก ๆ น้อย ๆ อื่น ๆ กระจุกกระจายทั่วประเทศ แต่โดยมากก็เป็น การปลูกเพื่อตัดผลสดจำหน่ายกันภายในท้องที่ มิได้ปลูกเพื่อส่งขายข้ามจังหวัดหรือส่งโรงงานอุตสาหกรรมแต่อย่างใด

แหล่งปลูกที่นับว่าเป็นแหล่งรองลงมาได้แก่ ระยะเวลาของ จันทบุรี ชุมพร ภูเก็ต และพัทลุง เป็นต้น

จากเนื้อที่การเพาะปลูกทั่วประเทศ ประมาณ 87 ล้านไร่ (สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2514-2515) พบว่า คิดเป็นเนื้อที่ปลูกส้มปรดเพียง 146,000 ไร่ เท่านั้น แต่จากการสำรวจของกระทรวงเกษตร ในปี พ.ศ.2516 พบว่า เนื้อที่ปลูกส้มปรดได้เพิ่มขึ้นเป็น 197,220 ไร่ และจากรายงานของกรมส่งเสริมการเกษตร แจ้งว่าเนื้อที่การปลูกส้มปรดของประเทศไทย มีอัตราเพิ่มสูงขึ้นจากปี 2513 ถึงปี 2516 ในอัตราถึงร้อยละ 13 จากสถิติเนื้อที่เพาะปลูกทั้งหมด

ข. ฤดูกาลและวิธีการปลูก

ส่วนใหญ่เกษตรกรในประเทศไทยมักนิยมปลูกส้มปรดกันในระหว่างเดือนเมษายน ซึ่งเป็นช่วงที่มีแสงแดดจัดจ้า ไม่มีฝนตกชุก แต่ในคืนก็มีความชุ่มชื้นอย่างพอเพียงแก่การที่จะเจริญเติบโตในระยะแรก ว่ากันตามความจริงแล้วการปลูกส้มปรดในประเทศไทยนั้น เราควรจะทำได้ตลอดปี ยกเว้นแต่ในช่วงฤดูที่มีฝนตกชุกเท่านั้น

สำหรับการปลูกส้มปรดในแปลงนั้น จะใช้แรงคนปลูก ซึ่งหากมีความชำนาญแล้วก็สามารถปลูกได้ถึง 5-7 พันหน่อต่อวัน จำนวนต้นส้มปรดที่ใส่ต่อไร่จะแตกต่างกันไปไม่แน่นอน แต่โดยทั่วไปแล้วสำหรับการปลูกส้มปรดเพื่อขายผลสดในประเทศไทยเรานั้น เกษตรกรมักปลูกเป็นแถวคู่ โดยใช้ระยะปลูกระหว่างแถวคู่ 60 ซม. ระหว่างต้น 25-30 ซม. เว้นช่องทางเดินระหว่างแปลงเอาไว้ประมาณ 90 ซม. วิธีนี้จะทำให้ได้ส้มปรดประมาณ 6,000-7,000 ต้นต่อไร่ แต่สำหรับการปลูกส้มปรดเพื่อการอุตสาหกรรมส้มปรดกระป๋องนั้นไม่ต้องการส้มปรดที่มีเส้นขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางใหญ่โตจนเกินไปนัก จึงใช้ระยะในการปลูกระหว่างต้นในแถวคู่ประมาณ 22 ซม. ระยะระหว่างแถวประมาณ 46 ซม. และเว้นระยะระหว่างแปลงย่อย 75 ซม. ซึ่งวิธีนี้ก็สามารจะทำให้ได้จำนวนต้นถึง 13,000 ต้นต่อไร่ ถ้าเป็นการปลูกด้วยหน่อ จะให้ผลแก่เก็บได้ในราว 14-15 เดือน แต่หากใช้จุกจะกินเวลานานกว่าเพียงเล็กน้อย คือราว 16-17 เดือน

การเก็บผลสับปะรด

ปกติเราจะเห็นได้ว่า ตลาดมีผลสับปะรดขายอยู่เป็นประจำตลอดปี ทั้งนี้เนื่องจากการปลูกสับปะรดในบ้านเรานั้น สามารถกระทำได้เกือบทั้งปี ยกเว้นในช่วงที่มีฝนตกชุกเท่านั้น อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าผลสับปะรดในฤดูร้อน คือในเดือนมีนาคม-เมษายน จะมียุคราคาสูงกว่าในเดือน มิถุนายน-กรกฎาคม ทั้งนี้เนื่องจากในเดือน มิถุนายน-กรกฎาคม เป็นช่วงที่ผลสับปะรดแก่ตามธรรมชาติ ซึ่งนิยมเรียกกันว่า สับปะรดปีนั้นเอง

เมื่อผลสับปะรดเริ่มแก่พร้อมจะตัดได้ จะมีลักษณะของตาที่โคนผลขยายตัว ใบที่ผลจะเริ่มเหี่ยว หากใช้วิธีตัดจะมีเสียงทึบ โคนผลเปลี่ยนไปเป็นสีเหลืองอมแดงหรือเขียวเข้มเป็นมัน สิ่งเหล่านี้เป็นตัวบอกให้เราทราบว่า ผลสับปะรดนั้นแก่พร้อมที่จะตัดได้แล้ว

การเก็บผลควรใช้มีดตัดที่ก้านผล โดยเหลือขั้วติดกับผลเอาไว้บ้าง และคงให้มีจุดติดอยู่กับผล เพื่อป้องกันผลเน่า หากปดิดจุกหรือขั้วผลออก หลังจากตัดผลแล้วให้โรยมีดตัดไบตันเค็มออกเสียบ้าง เพื่อเปิดโอกาสให้หน่อได้รับแสงแดดอย่างเต็มที่ และเหลือหน่อคินไว้แทนต้นเดิม 1-2 หน่อเท่านั้น ส่วนหน่อที่เหลือก็ขุดหรือปดิดออกจากต้นนำไปปลูกขยายเนื้อที่หรือจำหน่ายต่อไปได้

สำหรับสับปะรดที่ตัดเพื่อจำหน่ายผลสด เช่นพันธุ์ภูเก็ต เราจะปดิดจุกตั้งแต่ผลมีอายุได้ประมาณ 2 เดือน เพราะจะทำให้ผลมีรูปทรงดีขึ้น และขนาดใหญ่ขึ้นด้วย แต่สำหรับสับปะรดพันธุ์อินทรีหรือพันธุ์ขาว จะไม่มีการปดิดจุกเลย คงตัดจุกทิ้งในเวลาเก็บผลจำหน่ายเท่านั้น

บทที่ 3

การผลิตและการตลาดของสับปะรด

การผลิต

1. แหล่งผลิต การผลิตสับปะรดมีมากในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี และชลบุรี โดยเฉพาะการผลิตสับปะรดซึ่งได้ผลิตสับปะรดกระป๋อง แหล่งผลิตดังกล่าวเป็นแหล่งผลิตที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ส่วนแหล่งที่มีความสำคัญในอันดับรองลงไปคือ

กาญจนบุรี ลำปาง และระยอง

2. พื้นที่เพาะปลูก เนื้อที่ปลูกสับปะรดทั่วประเทศ ในระยะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518/19-2520/21 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากจำนวน 402,923 ไร่ ในปี 2518/19 เป็น 551,052 ไร่ ในปี 2520/21 จังหวัดที่มีเนื้อที่เพาะปลูกสูงสุดในปี 2520/21 ได้แก่ ประจวบคีรีขันธ์ 215,188 ไร่ รองลงไปได้แก่ เพชรบุรี 45,490 ไร่ ชลบุรี 34,663 ไร่ และกาญจนบุรี 33,639 ไร่ พื้นที่เพาะปลูกสำหรับลำปาง ซึ่งเป็นแหล่งผลิตที่สำคัญ ในภาคเหนือมีเนื้อที่เพาะปลูก 12,108 ไร่ พื้นที่เพาะปลูกสับปะรดมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น และรวดเร็วในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี และกาญจนบุรี

3. ผลผลิต ผลผลิตสับปะรดทั้งประเทศในรอบปี 2518/19-2520/21 นั้น เพิ่มขึ้นจาก 1,358 ล้านบาท ในปี 2518/19 เป็น 2,141 ล้านบาท ในปี 2520/21 ในปี 2520/21 จังหวัดที่มีผลผลิตสับปะรดสูงสุดคือ ประจวบคีรีขันธ์ ผลิตได้ 1.02 ล้านบาท รองลงไปได้แก่ เพชรบุรี ผลิตได้ 0.321 ล้านบาท และชลบุรี 0.173 ล้านบาท ผลผลิตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นสูง ในจังหวัดเพชรบุรีและกาญจนบุรี

4. ผลผลิตต่อไร่ ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของสับปะรดในระหว่างปี 2518/19-2520/21 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 3,451 กิโลกรัมต่อไร่ในปี 2518/19 เป็น 3,914 กิโลกรัมต่อไร่ในปี 2520/21 ผลผลิตสับปะรดในแต่ละจังหวัดแตกต่างกันมากเนื่องจากการผลิตที่มีลักษณะแตกต่างกัน สำหรับในจังหวัดซึ่งเป็นแหล่งการผลิตที่สำคัญได้แก่ ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ชลบุรี กาญจนบุรี และลำปาง ผลผลิตต่อไร่เท่ากับ 4,739 7,066 5,000 1,484 และ 2,000 กิโลกรัม ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

5. ต้นทุนการผลิต ต้นทุนการผลิตสับปะรดเฉลี่ยของประเทศ ประมาณว่า กิโลกรัมละ 0.58 บาท โดยมีพิสัยต่ำสุด 0.42 บาทต่อกิโลกรัมในจังหวัดแพร่ และสูงสุด 0.99 บาทต่อกิโลกรัม ในจังหวัดเชียงราย การที่ต้นทุนการผลิตมีช่วงห่างกันมากนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการปลูกเพื่อส่งโรงงานหรือใช้บริโภคสด ในกรณีการปลูกเพื่อส่งโรงงานจะมีการใช้หน่อพันธุ์มากกว่า 6,000 หน่อต่อไร่ขึ้นไป ส่วนการปลูกเพื่อบริโภคสดจะใช้หน่อพันธุ์ไม่เกิน 4,000 หน่อต่อไร่ จึงเป็นเหตุให้ผลผลิตต่อไร่แตกต่างกันมาก การลงทุนต่อไร่มีพิสัยระหว่าง 1,538.76 บาท ถึง 4,081.56 บาท ทั้งนี้เพราะในการปลูก

ตารางที่ 1 พื้นที่เพาะปลูก ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ของสับปะรดในบางจังหวัดและรวมทั้งประเทศ ปี 2518/19 - 2520/21

จังหวัด	2518/19						2520/21				ผลผลิตต่อไร่
	เนื้อที่เพาะปลูก ไร่	ผลผลิต ตัน	ผลผลิตต่อไร่ กก.	เนื้อที่เพาะปลูก ไร่	ผลผลิต ตัน	ผลผลิตต่อไร่ กก.	เนื้อที่เพาะปลูก		ผลผลิต		
							จำนวน(ไร่)	ร้อยละ	จำนวน(ตัน)	ร้อยละ	
1. ลำปาง	11,000	31,047	2,907	13,632	42,000	3,081	12,108	2.20	24,158	1.12	2,000
2. อุตรดิตถ์	1,666	2,595	1,539	1,362	2,213	1,625	1,095	0.20	1,862	0.08	1,700
3. เชียงราย	975	1,173	1,203	1,524	610	400	5,378	0.98	8,083	0.37	1,503
4. กาญจนบุรี	842	1,211	1,438	652	738	1,144	33,639	6.10	49,890	2.32	1,484
5. ประจวบคีรีขันธ์	158,174	790,870	5,000	181,089	1,139,467	6,293	215,188	39.05	1,019,776	47.62	4,739
6. เพชรบุรี	11,083	66,498	6,000	11,083	66,498	6,000	45,490	8.26	321,432	15.01	7,066
7. ราชบุรี	1,467	8,572	6,154	3,099	23,664	7,636	6,403	1.16	35,216	1.64	5,500
8. ฉะเชิงเทรา	8,499	12,196	1,435	6,205	15,171	2,445	7,047	1.28	10,718	0.50	1,521
9. ชลบุรี	26,916	191,911	7,130	80,063	528,366	6,000	34,663	6.29	173,250	8.09	5,000
10. ระยอง	3,512	16,914	4,816	-	-	-	7,211	1.31	37,338	1.74	5,178
11. จันทบุรี	929	621	668	4,452	8,254	1,854	5,187	0.94	14,389	0.67	2,774
12. ตราด	5,770	15,135	2,623	6,301	21,096	3,364	10,140	1.84	16,369	0.76	2,215
13. นครศรีธรรมราช	18,568	14,845	1,220	6,427	11,318	1,761	6,427	1.17	11,318	0.52	1,761
14. พัทลุง	17,523	9,007	514	15,145	37,263	2,460	37,401	6.79	54,614	2.55	1,461
15. พังงา	4,625	5,096	1,103	8,549	14,459	1,694	28,288	5.13	141,327	6.59	4,996
16. นราธิวาส	28,847	31,383	1,108	16,611	15,582	953	20,529	3.72	78,657	3.67	3,839
อื่น ๆ	102,507	159,247	1,554	116,731	312,933	2,680	74,858	13.58	142,959	6.67	1,910
รวมทั้งประเทศ	402,923	1,358,321	3,451	480,925	2,239,632	4,668	551,052	100.00	2,141,356	100.00	3,914

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

เพื่อส่งโรงงานจะมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับปุ๋ยเคมี ยากำจัดวัชพืช และหน่อพันธุ์ที่ต้องใช้เพิ่มขึ้น (ตารางที่ 2)

แหล่งผลิตตามพืชพันธุ์ทางการผลิต

แหล่งผลิตที่ปรากฏต้นทุนการผลิตต่ำกว่า 50 สตางค์ต่อกิโลกรัม ได้แก่ จังหวัดแพร่ เชียงใหม่ นครราชสีมา และปราจีนบุรี ซึ่งเป็นแหล่งผลิตใหม่ มีลักษณะการปลูกแบบเพื่อส่งวัตถุดิบป้อนโรงงาน

แหล่งผลิตที่ปรากฏต้นทุนการผลิตระหว่าง 50-60 สตางค์ต่อกิโลกรัม ได้แก่ จังหวัดระยอง สุราษฎร์ธานี ขอนแก่น ลำปาง ฉะเชิงเทรา ราชบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ตรัง และชลบุรี ซึ่งเป็นแหล่งผลิตสำคัญสำหรับเป็นวัตถุดิบส่งโรงงาน สำหรับจังหวัดที่มีต้นทุนในช่วงนี้ ได้แก่ ลำปาง เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ขอนแก่น ชลบุรี

แหล่งผลิตที่ปรากฏต้นทุนการผลิตระหว่าง 61-70 สตางค์ต่อกิโลกรัม ได้แก่ จังหวัดชุมพร และชัยภูมิ เป็นแหล่งผลิตที่ช่วยลดต้นทุนพอลิ เมื่อพิจารณาถึงราคาที่เป็นเกณฑ์กรได้รับกิโลกรัมละ ๘๐ สตางค์ โดยหักค่าขนส่งกิโลกรัมละประมาณ 1๐ สตางค์

แหล่งผลิตที่ปรากฏต้นทุนการผลิตระหว่าง 71-๘๐ สตางค์ต่อกิโลกรัม ได้แก่ จังหวัดหนองคาย เพียงแห่งเดียว ลักษณะการปลูกเพื่อบริโภคสดเป็นส่วนใหญ่

แหล่งผลิตที่ปรากฏต้นทุนการผลิตสูงกว่า 8๐ สตางค์ต่อกิโลกรัม ได้แก่ จังหวัดจันทบุรีและเชียงราย ซึ่งเป็นแหล่งผลิตสับปะรดเพื่อการบริโภค

การตลาด

ปัจจุบันชาวไร่สับปะรดปลูกสับปะรดเพื่อขายโรงงานผลไม้กระป๋องกันเป็นส่วนใหญ่ ทำให้โรงงานผลไม้กระป๋องมีบทบาทต่อตลาดสับปะรดสดภายในประเทศ การจำหน่ายสับปะรดของชาวไร่อาจแบ่งได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. การขายอิสระ เกษตรกรอาจขายให้แก่พ่อค้าคนกลาง โรงงานผลไม้กระป๋องต่าง ๆ และขายส่งตลาดบริโภคสด การขายส่งตลาดบริโภคสดมักได้ราคาที่สูงกว่าขายให้กับโรงงานผลไม้กระป๋อง และไม่คำนึงถึงขนาดของผลสับปะรด การขายนั้นมีทั้งการนับร้อยหรือซังน้ำหนัก การจ่ายเงินจ่ายเงินสดทันที การขายสู่โรงงานบางอย่าง

ตารางที่ 2 ต้นทุนการผลิตสับปะรดในจังหวัดต่าง ๆ ปี 2521/22

จังหวัด	ผลผลิตต่อไร่ ก.ก.	ต้นทุนการผลิต	
		บาท/ไร่	บาท/ก.ก.
เขต 1 หนองคาย	3,324	2,525.46	0.76
เขต 3 ขอนแก่น	5,760	3,043.65	0.53
เขต 5 นครราชสีมา	5,621	2,554.12	0.45
ชัยภูมิ	4,160	2,683.07	0.64
เขต 9 แพร่	5,120	2,149.32	0.42
ลำปาง	7,000	4,081.56	0.58
เขต 10 เชียงใหม่	7,680	3,306.77	0.43
เชียงใหม่	2,400	2,372.25	0.99
เขต 12 กาญจนบุรี	3,840	2,138.40	0.56
ราชบุรี	2,880	1,538.76	0.53
เพชรบุรี	5,760	3,090.62	0.54
ประจวบคีรีขันธ์	4,000	2,264.19	0.57
เขต 13 ปราจีนบุรี	5,344	2,561.63	0.48
ฉะเชิงเทรา	3,680	1,899.11	0.52
เขต 15 ชลบุรี	6,400	3,871.25	0.60
ระยอง	6,400	3,195.18	0.50
เขต 16 ตราก	4,000	2,346.42	0.59
จันทบุรี	3,168	2,701.11	0.85
เขต 17 ชุมพร	3,847	2,417.85	0.63
สุราษฎร์ธานี	4,617	2,355.52	0.51
เฉลี่ยเฉพาะ 20 จังหวัด	4,750	2,654.81	0.56

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เช่น โรงงานสับปะรดแช่เย็นจะไคร่ราคาดี เช่นเดียวกับตลาดบริโภคนคร ซึ่งโรงงานจะให้ราคาสูงกว่าโรงงานสับปะรดกระป๋องประมาณกิโลกรัมละ 25 สตางค์ แต่ขนาดและคุณภาพของสับปะรดต้องตรงตามกำหนดของโรงงาน และผู้ขายต้องนำส่งถึงโรงงาน ส่วนการขายสู่โรงงานสับปะรดกระป๋อง โดยปกติโรงงานจะรับซื้อจากผู้ขายทั่วไป ยกเว้นในช่วงเดือนเมษายน-มิถุนายน ซึ่งเป็นระยะที่ผลผลิตมาก โรงงานจึงกำหนดโควตาให้แก่ผู้ขายที่เคยขายเป็นจำนวนมากและสม่ำเสมอ ผู้ขายประเภทนี้อาจได้รับความช่วยเหลือจากโรงงานทั้งทางด้านการเงินและด้านวิชาการ ผู้ขายรายย่อยจึงต้องขายให้แก่พ่อค้าคนกลางหรือเกษตรกรรายใหญ่ ๆ ที่มีโควตา

2. การขายแบบมีข้อสัญญาผูกพัน เป็นเกษตรกรรายย่อยหรือขาดแคลนในด้านการเงินทุน จึงมักหาแหล่งเงินกู้จากสถาบันเกษตรกรต่าง ๆ จากพ่อค้าคนกลางหรือเกษตรกรรายใหญ่ ๆ จากโรงงานผลไม้กระป๋อง ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ อาจจะมีสัญญาผูกมัดเป็นลายลักษณ์อักษรหรืออาจไม่ได้ทำกันเป็นลายลักษณ์อักษร

ความเคลื่อนไหวของราคา

1. ราคาสับปะรดสด ราคาสับปะรดสดที่เกษตรกรขายได้ เฉลี่ยทั้งชายเพื่อการบริโภคสดและส่งโรงงาน ปี 2514-2521 เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี คือราคา กิโลกรัมละ 1.26 บาท ในปี 2514 เพิ่มขึ้นเป็นกิโลกรัมละ 1.63 บาท ในปี 2521

2. ราคาสับปะรดที่โรงงานรับซื้อ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยเฉลี่ยปี 2519-2521 ราคาที่โรงงานรับซื้อมีแนวโน้มลดลงในช่วงระหว่างเดือนเมษายน-กรกฎาคม ราคาต่ำสุดกิโลกรัมละ 0.83 บาท ซึ่งช่วงนี้เป็นระยะที่สับปะรดออกมาก จากนั้นราคาจะมีแนวโน้มสูงขึ้น จะสูงอยู่ในช่วงเดือน ตุลาคม-มกราคม ราคาสูงสุดกิโลกรัมละ 1.28 บาท

3. ราคาสับปะรดกระป๋องไทยในต่างประเทศ ราคาเฉลี่ย เอฟ.โอ.บี. สับปะรดกระป๋องไทย มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ เฉลี่ยปี 2513-2521 ราคาเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี คือราคาตันละ 4,058 บาทในปี 2513 และราคาขยับสูงขึ้นมาก ในปี 2517 ซึ่งเป็นปีที่ได้รับผลกระทบกระเทือนจากวิกฤติการณ์พลังงาน ราคาสินค้าเกือบทุกชนิดสูงขึ้น ต่อจากนั้นราคาก็ยังโน้มสูงขึ้นอีกเป็นตันละ 10,538 บาทในปี 2521 ซึ่งเป็น

ราคาที่สูงที่สุดในรอบปี 2513-2521 (ตารางที่ 3)

ส่วนเหลือจากการตลาดสับปะรด

ถ้าพิจารณาสัดส่วนของบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการผลิตและการค้าของ สับปะรดกระป๋อง 1 กก. โดยเริ่มต้นจากเกษตรกรผู้ผลิตไปสิ้นสุดที่ผู้ส่งออก โดยกำหนด ให้ราคาส่งออก เอฟ.โอ.บี. ของสับปะรดกระป๋องเป็นร้อยละ 100 แล้ว จะปรากฏส่วน เหลือต่าง ๆ กันดังนี้ คือ

ส่วนที่เกษตรกรได้รับ คิดจากราคาสับปะรดที่โรงงานรับซื้อเพื่อผลิตสับปะรด กระป๋อง 1 กก. (ในอัตราสับปะรดสด 3.304 กก. ต่อสับปะรดกระป๋อง 1 กก.) ใน ระหว่างปี 2519-2521 เท่ากับ 3.77, 3.80 และ 3.37 บาท ตามลำดับ หรือคิดเป็น ส่วนแบ่งร้อยละ 39.5, 37.2 และ 32.0 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายใน การผลิตสับปะรดสดของเกษตรกรสำหรับปริมาณที่นำมาใช้ในการผลิตสับปะรดกระป๋อง 1 กก. ซึ่งจะเท่ากับ 1.75 บาท 1.69 บาท และ 1.88 บาท หรือคิดเป็นส่วนแบ่งร้อย ละ 18.3, 16.7 และ 18.8 ของราคาส่งสับปะรดกระป๋องส่งออกในปี 2519-2521 ตามลำดับแล้ว ในปี 2519 เกษตรกรมีส่วนเหลือเป็น 2.02 บาท หรือร้อยละ 21.2 ปี 2520 มีส่วนเหลือเป็น 2.11 บาท หรือร้อยละ 20.6 บาท และในปี 2521 มี ส่วนเหลือ 1.49 บาท หรือร้อยละ 13.2 ซึ่งส่วนเหลือดังกล่าวนี้รวมค่าใช้จ่ายอื่น ๆ รวมทั้งค่าขนส่งและกำไรสุทธิด้วย

สำหรับส่วนที่โรงงานผู้ผลิตสับปะรดได้รับจะเป็นส่วนเหลือระหว่างราคาส่ง ออก เอฟ.โอ. บี. และราคาที่โรงงานรับซื้อ ซึ่งส่วนเหลือนี้ยังรวมค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ใน การผลิต ตลอดจนกำไรของโรงงานอยู่ด้วย ในปี 2519 ราคา เอฟ.โอ.บี. เป็น 9.54 บาทต่อกก. และมีส่วนเหลือราคาเท่ากับ 5.77 บาท หรือร้อยละ 60.5 ของราคาส่งออก ในปี 2520 ราคา เอฟ.โอ.บี. เป็น 10.20 บาทต่อกก. มีส่วนเหลือ 6.4 บาท หรือ ร้อยละ 62.8 ของราคาส่งออก และในปี 2521 ราคา เอฟ.โอ.บี. เป็น 10.54 บาท ส่วนเหลือเท่ากับ 7.13 บาท หรือร้อยละ 68.0 ของราคาส่งออก ซึ่งจะเห็นได้ว่าส่วน เหลือของราคาในระบับนี้ ในช่วงปี 2519-2521 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 3 ราคาที่เกษตรกรขายได้ และราคาซื้อประกันส่งออก
(เอฟ.โอ.บี.) ปี 2512 - 2521

พ.ศ.	ราคาที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กก.)	ราคาซื้อประกันส่งออก เอฟ.โอ.บี. (บาท/กก.)
2512	-	-
2513	-	4.06
2514	1.26	4.20
2515	1.25	4.07
2516	1.00	5.36
2517	1.41	9.37
2518	1.54	9.36
2519	1.43	9.84
2520	1.65	10.20
2521	1.63	10.54
อัตราเพิ่ม (2517-2521)	+ 4	+ 3
อัตราเพิ่ม (2512-2521)	+ 5	+ 15

ที่มา : ฝ่ายวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 4 ส่วนเชื่อมการตลาดของสับปรดกระป๋อง ส่งออก 1 กก.
ปี 2519 - 2521

	2519		2520		2521	
	บาท	รอยละ	บาท	รอยละ	บาท	รอยละ
1. ราคาสับปรดกระป๋อง ส่งออก (เอฟ.โอ.บี.)	9.54	100.00	10.20	100.00	10.54	100.00
2. ราคาสับปรดที่โรงงาน รับซื้อในการผลิตสับปรด กระป๋อง	3.77	39.50	3.80	37.20	3.37	32.00
3. ค่าใช้จ่ายในการผลิต สับปรดของเกษตรกร	1.75	18.30	1.69	16.60	1.80	18.8
4. ความแตกต่างระหว่าง 1 และ 2	5.77	60.5	6.40	62.80	7.17	68.0
ความแตกต่างระหว่าง 2 และ 3	2.02	21.2	2.11	20.60	1.49	13.2

ที่มา : ฝ่ายวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
หมายเหตุ : สับปรดกระป๋อง 1 กก. ใช้สับปรด 3.30 กก.
ราคาสับปรดที่โรงงานรับซื้อเป็นราคาเฉพาะที่โรงงาน
ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์รับซื้อเท่านั้น

บทที่ 4

บทวิเคราะห์

สมการถดถอยแนวโน้มความต้องการดิบประคของโรงงานสัมประคระปอง

จากข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่าง ๆ จำนวน 10 ปี คือตั้งแต่ปี พ.ศ.2514-2523 นำมาหาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณผลผลิตดิบประคสกับระยะเวลา โดยใช้วิธี Least Square Method ปรากฏว่าได้สมการปริมาณความต้องการดิบประคของโรงงาน ดังนี้

$$y = 2.434 + 0.322t \quad (R^2 = 0.356)$$

กำหนดให้ y = ปริมาณความต้องการดิบประคสของโรงงาน
 a, b = ค่าคงที่
 t = ค่า Code ของปี มีหน่วยเท่ากับ 1 ปี

ผลการวิเคราะห์

จากการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่าง ปริมาณความต้องการดิบประคสของโรงงานกับเวลาได้ค่า $R^2 = 0.356$ แสดงว่า เวลาเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อปริมาณความต้องการดิบประคสของโรงงาน จากสมการแนวโน้มดังกล่าวข้างต้น เมื่อระยะเวลาเปลี่ยนแปลงไป 1 ปี จะทำให้ความต้องการของโรงงานเปลี่ยนแปลงไป ด้วย เท่ากับ 0.322 แสนตัน สาเหตุที่ทำให้ความต้องการดิบประคสของโรงงานเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ พอที่จะสรุปสาเหตุได้เป็น 2 ประการ คือ ประการแรกเกิดขึ้นเนื่องจากการเปิดดำเนินการของโรงงานอุตสาหกรรมดิบประคระปองที่เปิดดำเนินการเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบันนี้รวมจำนวน 8 โรง จากจำนวนโรงงานที่มีอยู่ทั้งหมด 14 โรง (ตารางที่ 5) ซึ่งโรงงานที่เปิดดำเนินการนี้มีกำลังผลิตเต็มที่รวมกันเท่ากับ 13.8 ล้านหีบต่อปี (สัมประคระปอง 1 หีบ ใช้สัมประคส 42.5 กก.) แต่ในปัจจุบันนี้จำนวนโรงงานที่เปิดดำเนินการแล้วทำการผลิตเพียง 60% ของกำลังผลิตจริง ถ้าหากโรงงานเหล่านี้ดำเนินการผลิตเต็มที่แล้ว ความต้องการดิบประคจะเป็นวัตถุดิบสำหรับป้อนโรงงานที่ย่อมจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ด้วย และสาเหตุประการที่สอง เป็นสาเหตุจากภายนอกประเทศ กล่าวคือ ประเทศสหรัฐ

97671

ตารางที่ 5 จำนวนโรงงานและกำลังผลิตของโรงงานสับปรดกระป๋องใน
จังหวัดต่าง ๆ ปี 2523

จังหวัด	รวมทั้งหมด		เปิดดำเนินการแล้ว		ยังไม่เปิดดำเนินการ	
	โรง	กำลังผลิต (ล้านหีบ/ปี)	โรง	กำลังผลิต (ล้านหีบ/ปี)	โรง	กำลังผลิต (ล้านหีบ/ปี)
1. ประจวบคีรีขันธ์	3	7.8	3	7.8	-	-
2. เพชรบุรี	2	6.7	1	1.7	1	5.0
3. ชลบุรี	2	2.6	2	2.6	-	-
4. ระยอง	1	0.9	1	0.9	-	-
5. ลำปาง	1	0.8	1	0.8	-	-
6. กาญจนบุรี	1	6.0	-	-	1	6.0
7. ราชบุรี	1	1.58	-	-	1	1.58
8. กำแพงเพชร	1	2.40	-	-	1	2.40
9. สมุทรสาคร	1	0.14	-	-	1	0.14
10. ปัตตานี	1	0.20	-	-	1	0.20
รวม	14	19.133	8	13.8	6	15.333

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อเมริกา ซึ่งเป็นผู้ผลิตสับปะรดกระป๋องที่สำคัญรายหนึ่งของโลก (เป็นการผลิตเพื่อใช้บริโภคภายในประเทศ) และเป็นลูกค้าที่สำคัญของไทย ต้องประสบกับปัญหาการลดพื้นที่เพาะปลูกลงเพื่อการขยายเขตเมือง ประกอบกับราคาที่คืนและอัตราค่าจ้างแรงงานเพิ่มสูงขึ้น มีผลทำให้เกษตรกรต้องลดพื้นที่เพาะปลูกสับปะรดลง และประเทศญี่ปุ่นเป็นอีกประเทศหนึ่งที่กำลังประสบปัญหาในด้านต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ซึ่งทำให้มีการปลูกสับปะรดลดน้อยลง ดังจะเห็นได้จากเนื้อที่เพาะปลูกสับปะรดลดลงจาก 30,144 ไร่ ใน พ.ศ.2513 เหลือเพียง 15,721 ไร่ ใน พ.ศ.2523 จากการศึกษาที่ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นลูกค้ารายสำคัญของไทยต้องลดเนื้อที่เพาะปลูกลง จึงทำให้ทั้งสองประเทศดังกล่าวหันมาซื้อสับปะรดกระป๋องและสับปะรดสดจากไทยเข้าไปทดแทนเพิ่มมากขึ้น จากสาเหตุใหญ่ 2 ประการดังกล่าวนี้จึงทำให้สามารถที่จะคาดคะเนความต้องการสับปะรดของโรงงานในอนาคตอันใกล้ได้ว่า คงจะต้องมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นค่อนข้างแน่นอน นอกจากนี้แล้วประเทศไทยยังมีการส่งสับปะรดออกในรูปแบบอื่น ๆ อีก เช่น สับปะรดสด สับปะรดแช่เย็น ซึ่งก็มีประเทศญี่ปุ่นอีกเช่นกันที่เป็นลูกค้ารายใหญ่ของไทย เพราะฉะนั้นปัญหาสับปะรดที่มีเกินความต้องการของโรงงานสับปะรดกระป๋องคงจะบรรเทาเบาบางลง และถ้าจะให้ค่อยสลายอย่างแท้จริงแล้ว หน่วยงานของรัฐบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร จะต้องศึกษานวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการควบคุมการออกผลของสับปะรดให้ตรงกับเวลาและปริมาณความต้องการของโรงงาน แล้วทำการเผยแพร่ให้ชาวไร่สับปะรดได้นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ ไปใช้ในไร่ของตนเอง เพื่อลดประโยชน์ของตัวชาวไร่เอง และโรงงานสับปะรดกระป๋อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตาราง สมการเส้นแนวโน้ม

พ.ศ.	y (แสนคัน)	t	ty	t ²
2514	.396	-9	-3.564	81
2515	.445	-7	-3.115	49
2516	.495	-5	-2.475	25
2517	1.321	-3	-3.963	9
2518	1.372	-1	-1.372	1
2519	2.025	1	2.025	1
2520	3.330	3	9.990	9
2521	4.050	5	20.250	25
2522	4.925	7	34.475	49
2523	5.990	9	53.910	81
$\sum y = 24.349$		$\sum t = 0$	$\sum ty = 106.165$	$\sum t^2 = 330$

$$y^* = a + bt$$

$$\hat{a} = \frac{\sum y}{n} = \frac{24.349}{10} = 2.434$$

$$\hat{b} = \frac{\sum ty}{\sum t^2} = \frac{106.165}{330} = 0.322$$

$$y^* = 2.434 + 0.322t$$

สมการเส้นแนวโน้ม = 2.434 + 0.322t

การหาค่า R²

$$R^2 = 1 - \frac{\sum y^2 - b \sum xy}{\sum y^2}$$

$$R^2 = 1 - \frac{95.955 - 34.185}{95.955}$$

$$R^2 = 0.3563$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปและขอเสนอแนะ

สรุป

ประเทศไทยได้มีการปลูกส้มประดมาช้านานแล้ว แต่ยังไม่แพร่หลาย ต่อมา ใน พ.ศ.2510 ได้มีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมส้มประดกระป๋องเป็นแห่งแรก ที่อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทำให้มีการปลูกส้มประดเป็นลำดับเป็นต้นขึ้น พันธุ์ที่นิยมมากที่สุดคือ แก้ว พันธุ์ปัตตาเวีย ในเนื้อที่ 1 ไร่ จะปลูกได้ประมาณ 10,000-12,000 ต้น แต่ชาวไร่มักนิยมปลูกไร่ละ 3,500-4,000 ต้น เพื่อให้ได้ผลใหญ่จำหน่ายในตลาดสด ซึ่งการปลูกมีทั้งปลูกควยหน่อและจุก ถ้าปลูกควยหน่อจะเก็บผลได้ภายใน 18 เดือน แต่ถ้าใช้จุกจะเก็บผลได้ภายใน 21-22 เดือน ส้มประดจะออกผลตลอดปี แต่จะให้ผลมาก 2 ช่วงคือ ช่วงแรกระหว่างเดือนมีนาคมถึงกรกฎาคม และอีกช่วงหนึ่งระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม

เนื่องจากการปล่อยให้ส้มประดออกผลตามธรรมชาติ ทำให้ได้ผลไม่สม่ำเสมอ กล่าวคือ ในบางฤดูมีผลผลิตมาก ราคาจะต่ำ ดังนั้นชาวไร่จึงใช้สารเคมีเพื่อยังคับให้ออกดอกก่อนกำหนด โดยการใช้ถ่านกำข่อยคองลงในยอดส้มประด อย่างไรก็ตามวิธีการที่ส้มประดจะออกผลมากน้อยเพียงใดยังขึ้นอยู่กับการเลือกต้นส้มประดเป็นสำคัญ และยอดต้องไม่เล็กหรือใหญ่จนเกินไป ถ้าต้นเล็กเกินไปจะให้ผลไม่คุ้ม แต่ถ้าต้นแก่ การใช้สารเคมีจะไม่ได้ผล และปกติการปลูก 1 ครั้ง ไม่ควรเก็บผลผลิตเกิน 3 ครั้งจากหน่อที่แตกจากต้นเดิม เพราะผลผลิตจะต่ำมากในปีต่อ ๆ มา

จากสถิติของกรมส่งเสริมการเกษตร ประเทศไทยมีเนื้อที่เพาะปลูกส้มประด เฉลี่ยปีละ 428,329.4 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ยปีละ 1,542,570 เมตริกตัน จังหวัดที่มีการปลูกส้มประดมากที่สุด คือ แก้ว ประจวบคีรีขันธ์ ในเขตท้องที่อำเภอปราณบุรี อำเภอกุยบุรี และอำเภอเมือง ซึ่งมีเนื้อที่เพาะปลูกรวมกันถึงร้อยละ 38.3 ของเนื้อที่เพาะปลูกทั้งประเทศ

สาเหตุที่มีการขยายเนื้อที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นมาก เนื่องจากมีปัจจัยหลายอย่างสนับสนุน กล่าวคือ ประการแรกโดยเหตุที่ชาวไร่อ้อยและมันสำปะหลังประสบกับปัญหาโรคผลผลิตตกต่ำ ในระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมา ทำให้ชาวไร่หันมาปลูกสับปะรดเพิ่มขึ้นและประการที่สอง การปลูกสับปะรดให้ผลตอบแทนที่สูงพอสมควร คือค่าใช้จ่ายในการปลูกเฉลี่ยไร่หนึ่งประมาณ 7,584 บาท ได้ผลผลิตคิดเป็นมูลค่าประมาณ 11,900 บาท ดังนั้นจะได้รับกำไรขึ้นถึงไร่ละประมาณ 4,316 บาท

การจำหน่ายสับปะรดของชาวไร่เท่าที่ดำเนินการอยู่ มี 2 วิธี คือ

1. ชาวไร่สับปะรดจะจำหน่ายใหญ่เป็นพ่อค้าคนกลาง ซึ่งรู้จักกันหรือมีภูมิลำเนาอยู่ในท้องถิ่นแถบนั้น โดยจะตกลงกันว่าจะตัดเมื่อใด เมื่อถึงกำหนดพ่อค้าคนกลางก็นำรถเข้าไปบรรทุกถึงไร่ และจะรวบรวมนำส่งโรงงานอุตสาหกรรมสับปะรดกระป๋องโดยตรง

2. ชาวไร่จำหน่ายในท้องถิ่นหรือส่งโรงงานอุตสาหกรรมสับปะรดกระป๋องโดยมีการตกลงกันก่อนที่สับปะรดจะออกผล ทั้งนี้ทางโรงงานจะกำหนดราคาให้ชาวไร่ ทั้งอาจจะให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม แนะนำทางเทคนิค ตลอดจนเงินทุนด้วย ซึ่งบางโรงงานอาจให้ลูกแก่เกษตรกรเพื่อนำไปปลูก การจำหน่ายของชาวไร่โดยวิธีนี้มักจะเป็นชาวไร่รายใหญ่ ๆ เท่านั้น ซึ่งมีเป็นจำนวนน้อย

อาจจะกล่าวได้ว่า ราคาสับปะรดที่เกษตรกรจำหน่ายในท้องถิ่น นับตั้งแต่ พ.ศ.2518 สูงขึ้นตลอดมา กล่าวคือ ใน พ.ศ.2518 ราคาจำหน่ายเฉลี่ย กก.ละ 4.19 บาท สูงขึ้นเป็น กก.ละ 5.61 บาท ใน พ.ศ.2521 อย่างไรก็ดี เมื่อเทียบกับราคาที่จำหน่ายให้กับโรงงานอุตสาหกรรมสับปะรดกระป๋องแล้ว ราคาจำหน่ายให้กับโรงงานไม้แน่นอน กล่าวคือ ราคาที่จำหน่ายให้กับโรงงานใน พ.ศ.2521 จะต่ำกว่า พ.ศ.2520 จาก กก.ละ 1.65 บาท เหลือ กก.ละ 1.49 บาท สาเหตุที่ราคาตกต่ำเนื่องจากผลผลิตสับปะรดมีมากเกินความต้องการของกำลังการผลิตของโรงงาน โดยเฉพาะในช่วงที่สับปะรดออกชุกมากตามฤดูกาล คือระหว่างเดือนมีนาคม-กรกฎาคม และระหว่างในเดือนพฤศจิกายน-มกราคม ราคาในช่วงนี้จะตกต่ำมาก

ปัญหา

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นกับสับปรดนั้น มีทั้งปัญหาด้านการผลิตและการตลาด ซึ่งก่อให้เกิดความยุ่งยากและความเดือดร้อนให้แก่ทั้งเกษตรกรผู้ปลูกสับปรดและโรงงานผลิตสับปรดกระป๋องเป็นอย่างมากยิ่งตลอดมา หากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเหล่านี้ไม่ได้รับการแก้ไขปล่อยให้เรื้อรังแล้ว สักวันหนึ่งเกษตรกรผู้ทำไร้อินทรีย์สับปรดอาจจะลดน้อยลง จนเป็นผลทำให้กระทบกระเทือนต่อโรงงานซึ่งจะขาดสับปรดเป็นวัตถุดิบสำหรับป้อนโรงงาน ในที่สุดเป็นผลให้ประเทศชาติต้องขาดรายได้จำนวนมากสาปสูญไป ปัญหาของสับปรดพอจะแยกออกได้เป็น 2 ประการ คือ

1. ปัญหาด้านการผลิต

- 1.1 ผลผลิตต่อไร่ต่ำ เนื่องจากการปลูกส่วนใหญ่เป็นการปลูกแบบแถวเดี่ยว
- 1.2 ผลผลิตที่ได้ไม่เหมาะสมกับความต้องการของโรงงาน เนื่องจากขาดกรรมวิธีการปลูกและบำรุงรักษาที่เหมาะสม รวมทั้งการจัดการเพื่อให้มีอุปทานที่สม่ำเสมอ
- 1.3 ต้นทุนการผลิตต่อไร่สูง เนื่องจากการขาดประสิทธิภาพในการใช้ปัจจัยในการผลิต และแรงงานในการเก็บเกี่ยวสูง เพราะชาวไร่ไม่มีการตัดพันธุ์ที่สม่ำเสมอในการเพาะปลูก ทำให้ผลผลิตออกมาไม่สม่ำเสมอ ต้องใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยวสูง
- 1.4 ขาดเงินทุน เนื่องจากการดำเนินการในระยะแรกต้องลงทุนสูงและขาดแหล่งเงินทุนในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อนำไปใช้ในการลงทุน

2. ปัญหาด้านการตลาด

- 2.1 ราคาตกต่ำลงมากในบางระยะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะที่สับปรดออกสู่ตลาดมาก
- 2.2 เกษตรกรมีปัญหาในการจำหน่ายในระยะที่สับปรดออกสู่ตลาดมาก เนื่องจากกำลังการผลิตของโรงงานจำกัด โดยเฉพาะเกษตรกรซึ่งเป็นผู้ขายรายย่อยหรือเกษตรกรซึ่งไม่เคยทำการซื้อขายหรือมีสัญญาการขายกับโรงงาน ทำให้เกษตรกรแข่งขันกันในการเสนอขาย
- 2.3 สับปรดที่เกษตรกรนำมาขายให้โรงงานไม่ได้มาตรฐานที่โรงงานต้องการ ในบางครั้งเกษตรกรไม่สามารถขายผลผลิตของตนได้ ต้องทิ้งไปซึ่งก่อให้เกิดความ

สูญเสียเงินในการตลาดผลิต

2.4 อุปทานสับประคิในตลาดเพื่อป้อนโรงงานมีไม่สม่ำเสมอ ส่งผลให้เกิด กระทบกระเทือนถึงราคาสับประคิให้เปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวได้มาก รวมทั้งกระทบกระเทือน ถึงการผลิตและต้นทุนการผลิตของโรงงานด้วย

ข้อเสนอแนะและมาตรการ เพื่อให้บรรดเป้าหมายการกำหนดเขตการผลิตสับประคิส่ง โรงงาน

ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เกี่ยวกับสับประคิส่วนที่ส่งโรงงาน จึงมีความ จำเป็นที่จะต้องใช้วิธีการและมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมการผลิตและราคา เพื่อป้องกัน มิให้เกิดความเคลื่อนไหวมากเกินไป แนวทางที่จะกล่าวถึงในที่นี้จึงใช้กับสับประคิสำหรับป้อน โรงงานเท่านั้น

1. ควรมีการแนะนำให้ชาวไร่สับประคิรู้จักใช้วิธีควบคุมการผลิตหรือรู้จักเลือก ระยะเวลาการปลูกเพื่อให้ได้รับผลผลิตนอกเหนือจากฤดูกาลผลิตตามธรรมชาติ ซึ่งในขณะนี้ สามารถกระทำได้โดยการหยอดกำหรือเคลือบเคมคาร์ไบด์ จะช่วยให้ชาวไร่สามารถจำหน่าย ได้ราคาดี และทางโรงงานสับประคิระป้องกันจะได้มีสับประคิป้อนโรงงานได้สม่ำเสมอ ไม่ ต้องปิดโรงงาน ทำให้สามารถลดต้นทุนการผลิตลงได้ จะทำให้ราคาจำหน่ายต่างประเทศลด ลง แข่งขันกับต่างประเทศได้

2. ควรดำเนินการจัดระเบียบการผลิตและการตลาดสับประคิสด และสับประคิ กระทบให้สอดคล้องกัน โดยให้ชาวไร่ โรงงาน และพ่อค้าร่วมมือกันบริหารงานในรูปของ สภาการตลาดสับประคิและสับประคิระป้องกัน เช่นชาวไร่ผลิตสับประคิให้ได้คุณภาพตรงตามที่ โรงงานต้องการ และโรงงานก็กำหนดราคาประกันในการรับซื้อสับประคิจากชาวไร่ และ นำสัญญาซื้อขายในจำนวนที่แน่นอน โดยกำหนดเป็นช่วง ๆ ไปตามภาวะการผลิต เพื่อเป็นหลัก ประกันแก่ชาวไร่ในเรื่องตลาด

3. ถ้าไม่สามารถดำเนินงานตามข้อ 2. ได้ ควรสนับสนุนให้ชาวไร่รวมกลุ่ม เป็นสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกร ซึ่งจะให้มีอำนาจการต่อรองเรื่องราคากับกลุ่มโรงงาน เพื่อรับซื้อในราคาที่เป็นธรรม และสหกรณ์ยังสามารถเป็นหลักประกันสำหรับโรงงานในการ ที่จะจัดสรรวัตถุดิบให้ตรงตามต้องการในรูปตัวแทนของกลุ่มโรงงาน แทนที่จะเป็นหน้าที่ของ

พ่อค้าคนกลาง ซึ่งบางครั้งกรรการรับซื้อจากชาวไร่ โดยเฉพาะในช่วงที่มีผลผลิตมากทั้ง ๆ ที่พ่อค้าคนกลางนอกจากจะได้อำไรจากชาวไร่แล้ว ยังได้รับเงินโควต่าพิเศษถ้าสามารถที่จะรวบรวมสับปะรดให้โรงงานได้ตามที่ต้องการอีกด้วย

4. เพื่อป้องกันปัญหาผลผลิตเกินความต้องการของโรงงานในระหว่าง เดือน มีนาคม-กรกฎาคม ควรหาตลาดระบายสับปะรดสดไปจำหน่ายยังต่างประเทศ เพื่อพยุงราคา สับปะรดในประเทศมิให้ตกต่ำเกินไป ตลอดจนติดตามผลของการส่งสับปะรดสดออกไปจำหน่าย ต่างประเทศด้วย เพื่อมิให้มีการส่งออกมากเกินไปจนเกิดการขาดแคลนวัตถุดิบในประเทศอื่น

5. จัดสรรโควตาการส่งออกและปริมาณการผลิตสับปะรดกระป๋องและผลิตภัณฑ์ ให้แก่โรงงานต่าง ๆ เป็นประจำ เป็นการล่วงหน้าเพื่อให้โรงงานสามารถดำเนินการที่จะ กำหนดปริมาณการซื้อสับปะรดจากเกษตรกร เพื่อใช้ในการผลิตที่แน่นอน รวมทั้งให้มีการทำ สัญญาหรือตกลงขายล่วงหน้ากับต่างประเทศ เพื่อให้สามารถกำหนดเป้าหมายการส่งออกที่แน่นอนและให้มีการกำหนดราคาขั้นต่ำในการซื้อขายไว้ด้วย

6. จดทะเบียนผู้ปลูกสับปะรดส่งโรงงาน ให้เกษตรกรในเขตที่กำหนดให้เป็น เขตการผลิตสับปะรดส่งโรงงานจดทะเบียนและแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตตามที่กำหนดโดย อาศัยพระราชบัญญัติเศรษฐกิจการเกษตรเป็นเครื่องมือ

7. จัดสรรการซื้อขายระหว่างโรงงานกับกลุ่มผู้ผลิตสับปะรดส่งโรงงานประจำ ปี เพื่อให้โรงงานและผู้ปลูกสับปะรดมีแหล่งซื้อขายที่แน่นอนและสอดคล้องกันระหว่างจำนวน เกษตรกร ผลผลิตและกำลังการผลิตของโรงงาน ตลอดจนการตกลงในการจัดส่งสับปะรด จากจังหวัดหนึ่งไปยังอีกจังหวัดหนึ่งให้แน่นอนด้วย

8. ให้มีการประกันราคาขั้นต่ำแก่ผู้ปลูกสับปะรดในปริมาณที่ได้รับจัดสรรแก่ เกษตรกรผู้ปลูกภายในเขตการผลิต ให้โรงงานรับซื้อสับปะรดในราคาที่ไม่ต่ำกว่าที่กำหนด ไว้ ซึ่งราคาที่กำหนดจะพิจารณาถึงต้นทุนการผลิต ถ้าไรในระดับที่เหมาะสม รวมทั้งราคา เสมอภาค ทั้งนี้โดยอาศัยพระราชบัญญัติกำหนดราคาขั้นต่ำและป้องกันการผูกขาดเป็นหลักใน ในการดำเนินการ

9. ให้เกษตรกรและโรงงาน ซึ่งอยู่ในเขตการซื้อขายวางแผนการเพาะปลูก เก็บเกี่ยวสับปะรด การหยุดพักเพื่อเร่งการออกผล ตลอดจนการเก็บเกี่ยวนำส่งโรงงาน

เพื่อให้มีสับปรคก่อนโรงงานได้สม่ำเสมอและไม่เกินกำลังการผลิตของโรงงานที่จะรับซื้อ
ไว้ได้ รวมทั้งให้มีการตกลงและควบคุมคุณภาพสับปรคให้เหมาะสมกับความต้องการของ
โรงงาน

10. ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรผู้ปลูกสับปรคส่งโรงงานที่ได้รับผลที่
กระทบกระเทือนจากการควบคุมการผลิต เพื่อให้สามารถควบคุมการผลิตสับปรคให้อยู่
ภายในเขตที่กำหนดและสามารถควบคุมการผลิตได้ในปริมาณที่สอดคล้องกับความต้องการ
อย่างแท้จริง เกษตรกรผู้ปลูกสับปรคอาจต้องหันไปปลูกพืชอื่นทดแทน รัฐบาลจึงควรที่จะ
จะพิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรทั้งในและนอกเขตที่กำหนด เช่นการจัดยา พันธุ์
พืชและสัตว์ การให้คำแนะนำในการปลูกและเลี้ยง การดูแลรักษา รวมทั้งการจัดหาสินเชื่อ
หรือเงินทุนให้กู้ยืมเพื่อดำเนินการในการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ทดแทนให้อย่างเพียงพอ

11. จัดตั้งกองทุนเพื่อรักษาระดับราคาและส่งเสริมเกษตรกรผู้ปลูกสับปรค
ส่งโรงงาน โดยการเก็บเงินค่าธรรมเนียมการส่งออก โดยใช้พระราชบัญญัติกองทุนส่งเสริม
เกษตรกรตั้งเป็นกองทุนสำหรับสับปรคขึ้นโดยเฉพาะสำหรับใช้ในการส่งเสริม
เกษตรกรหรือชดเชยให้แก่ผู้ส่งออกเมื่อราคาสับปรคส่งออกตกต่ำมาก

จากแนวทางและข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้นนั้น ถ้าหากหน่วยงานของรัฐบาล
ที่เกี่ยวข้องเช่น กระทรวงเกษตร กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม มีการร่วมมือ
ร่วมใจในการประสานงานกันเป็นอย่างดีแล้ว ปัญหาต่าง ๆ ของสับปรคก็คงจะลดน้อยลง
จนในที่สุดก็จะมีปัญหาใด ๆ ที่จะมาเป็นอุปสรรคในการผลิตสับปรคอีกต่อไป

บรรณานุกรม

- เศรษฐกิจการพาณิชย์, กรม. รายงานผลการศึกษาระดับประถมศึกษาและปัญหาเด็กประถมศึกษา. กรุงเทพฯ, 2523.
- เศรษฐกิจการพาณิชย์, กรม. รายงานผลการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาป้องกันออกไปจำหน่ายยังประเทศญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ, 2521.
- เศรษฐกิจการพาณิชย์, กรม. รายงานผลการศึกษาระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ, 2522.
- เศรษฐกิจการเกษตร, สำนักงาน. เขตการผลิตระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ, 2522.
- เศรษฐกิจการเกษตร, สำนักงาน. การค้าระดับประถมศึกษาของไทยกับประชาคมเศรษฐกิจยุโรป. กรุงเทพฯ, 2522.
- เศรษฐกิจการเกษตร, สำนักงาน. รายงานการศึกษาระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ, 2523.
- เศรษฐกิจอุตสาหกรรม, กรม. รายงานการศึกษาระดับประถมศึกษา 33 ประเภท. กรุงเทพฯ, 2521.
- การค้าและธุรกิจการเกษตรไทย, สมาคม. คู่มือเกษตรกร. กรุงเทพฯ, 2524.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้